

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 45/2025-9

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného JUDr. Zuzanou Jankoviechovou, advokátkou, M. R. Štefánika 157/45, Považská Bystrica, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Tdo/2/2023 z 22. mája 2024 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 4To/79/2021 z 12. mája 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 6. augusta 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4Tdo/2/2023 z 22. mája 2024 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 4To/79/2021 z 12. mája 2022.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Topoľčany sp. zn. 1T/75/2020 z 19. júla 2021 (ďalej ako „rozsudok okresného súdu“) uznaný vinným z prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1 a ods. 2 písm. a) Trestného zákona s použitím § 138 písm. h) Trestného zákona. Okresný súd uložil sťažovateľovi [za aplikácie § 149 ods. 1 a ods. 2 písm. a) Trestného zákona s použitím § 36 písm. j) Trestného zákona a postupom podľa § 38 ods. 2 a 3 Trestného zákona] trest odňatia slobody vo výmere dvoch rokov, ktorého výkon sťažovateľovi podľa § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona podmiennečne odložil a zároveň mu podľa § 50 ods. 1 Trestného zákona určil skúšobnú dobu na osemnásť mesiacov. Podľa § 288 ods. 1 Trestného zákona odkázal poškodených s ich nárokom na náhradu škody na civilné súdne konanie.

3. Proti rozsudku okresného súdu (proti všetkým výrokom s výnimkou výroku o náhrade škody, pozn.) sťažovateľ podal prostredníctvom svojho zvoleného obhajcu odvolanie, ktorým žiadal, aby odvolací súd rozsudok okresného súdu v napadnutom rozsahu zrušil a sťažovateľa spod obžaloby oslobodil, alternatívne aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

4. O odvolaní sťažovateľa rozhodol Krajský súd v Nitre uznesením sp. zn. 4To/79/2021 z 12. mája 2022 tak, že odvolanie sťažovateľa zamietol ako oneskorene podané, a to v spojení s uznesením sp. zn. 4To/79/2021 z 11. novembra 2021, ktorým nepovolil navrátenie lehoty na podanie odvolania sťažovateľovi.

5. Proti výroku rozsudku okresného súdu o treste podal odvolanie aj prokurátor Okresnej prokuratúry Topoľčany (ďalej len „okresný prokurátor“), argumentujúc absenciou výroku o uložení trestu zákazu činnosti.

6. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 4To/79/2021 z 12. mája 2022 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) rozhodol tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. e) a f) a ods. 3 Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok okresného súdu vo výroku o treste vo vzťahu k sťažovateľovi a uložil mu za aplikácie § 149 ods. 1 a ods. 2 písm. a) Trestného zákona s použitím § 36 písm. j) Trestného zákona a postupom podľa § 38 ods. 2 a 3 Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere dvoch rokov, ktorého výkon sťažovateľovi podľa § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona podmienene odložil a zároveň mu podľa § 50 ods. 1 Trestného zákona určil skúšobnú dobu na osemnásť mesiacov. Podľa § 61 ods. 1 a 2 Trestného zákona mu uložil trest zákazu činnosti vykonávať akúkoľvek činnosť spojenú s poradenstvom, riadením a koordináciou prác pri výrobe a preprave oceľových konštrukcií na jeden rok.

7. Dňa 10. novembra 2022 sťažovateľ podal prostredníctvom svojej zvolenej obhajkyne dovolanie na najvyššom súde, a to z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c) a i) Trestného poriadku (zásadným spôsobom bolo porušené sťažovateľovo právo na obhajobu; rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití hmotnoprávneho ustanovenia). Podaným dovolaním sa sťažovateľ domáhal vyslovenia porušenia zákona rozsudkom krajského súdu a súčasne aj v konaní, ktoré mu predchádzalo, a zrušenia napadnutého rozsudku krajského súdu a zároveň rozsudku okresného súdu. Navrhoval, aby najvyšší súd prikázal okresnému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

8. Podstata odôvodnenia dovolania sťažovateľa spočívala najmä v skutočnostiach, že z jeho strany nedošlo k naplneniu obligatórnych znakov skutkovej podstaty prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1 a ods. 2 písm. a) Trestného zákona za použitia § 138 písm. h) Trestného zákona, keďže nebol naplnený obligatórny znak skutkovej podstaty trestného činu spočívajúci v porušení dôležitej povinnosti vyplývajúcej z jeho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie alebo ktorá by mu bola uložená podľa zákona. Sťažovateľ dôvodil, že rozsudok okresného súdu a následne aj rozsudok krajského súdu vychádzajú z neúplne zisteného skutkového stavu veci a v dôsledku toho aj nesprávneho právneho posúdenia skutku, keďže nevykonali ním navrhované dôkazy. V prípade prípustnosti doplnenia dokazovania zo strany súdov by došlo k zisteniu skutkového stavu veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti. Sťažovateľ uviedol, že tým, že súdy nižších stupňov náležite neodôvodnili svoje závery uvedené v napadnutých rozhodnutiach, došlo aj k porušeniu jeho práva na obhajobu.

9. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 4Tdo/2/2023 z 22. mája 2024 (ďalej len ako „uznesenie najvyššieho súdu“) dovolanie sťažovateľa odmietol na neverejnom zasadnutí bez meritórneho preskúmania veci podľa § 382 písm. d) Trestného poriadku s tým, že nie sú splnené podmienky dovolania podľa § 372 Trestného poriadku alebo § 373 Trestného poriadku ani po postupe podľa § 379 ods. 1 Trestného poriadku. Svoje rozhodnutie najvyšší súd oprel o skutočnosť, že v predloženej veci bolo o vine sťažovateľa právoplatne rozhodnuté rozsudkom okresného súdu. Hoci sťažovateľ podal proti rozsudku okresného súdu odvolanie, o tomto opravnom prostriedku nebolo v zmysle § 372 ods. 1 Trestného poriadku meritórne rozhodnuté, keďže odvolanie sťažovateľa bolo zamietnuté ako oneskorene podané podľa § 316 ods. 1 Trestného poriadku. V nadväznosti na uvedené najvyšší súd uviedol, že nie je splnená podmienka prípustnosti dovolania, podaného sťažovateľom v zmysle § 372 ods. 1 prvej vety Trestného poriadku. V prípade dovolania sťažovateľa, ktorý vytýkanými vadami napádal výrok o vine, nemožno prípustnosť dovolania vyvodit' ani z § 372 ods. 1 druhej vety Trestného poriadku, a to v dôsledku toho, že podaným odvolaním zo strany prokurátora bol zmenený v neprospech sťažovateľa iba výrok o treste, ktorý ale sťažovateľ dovolaním nenapádal. V prípade, ak bol rozsudok okresného súdu zmenený v neprospech sťažovateľa na základe odvolania prokurátora alebo poškodeného iba čiastočne, resp. iba vo výroku o treste, dovolanie sťažovateľa podľa § 372 ods. 1 druhej vety Trestného poriadku je prípustné iba v tej časti, resp. vo vzťahu k tomu výroku, v ktorom zmena v dôsledku odvolania v neprospech sťažovateľa nastala. Keďže v danej trestnej veci bol rozsudok okresného súdu na podklade odvolania prokurátora zmenený v neprospech sťažovateľa iba vo výroku o treste, dovolanie sťažovateľa proti výroku o vine nie je prípustné.

10. Sťažovateľ namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa dohovoru, uznesením najvyššieho súdu odôvodňuje najmä tým, že odmietnutie vykonania meritórneho dovolacieho prieskumu sa javí ako neprimerané a arbitrárne, a to z dôvodu, že dôsledným posúdením dovolania a jeho príloh možno dospieť k záveru, že sťažovateľ vytýkanými vadami napádal nielen výrok o vine, ale aj výrok o treste, čím je daná prípustnosť dovolania v zmysle § 372 ods. 1 druhej vety Trestného poriadku. Je toho názoru, že ním uvedené dovolacie dôvody sa logicky týkajú aj výroku o treste, ktorý bol v dôsledku odvolania podaného prokurátorom zmenený v jeho neprospech a je neprimerane prísny vzhľadom no všetky okolnosti daného prípadu.

11. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými rozhodnutiami porušené boli, napadnuté rozhodnutia zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Domáha sa tiež náhrady trov konania a priznania finančného zadosťučinenia 3 000 eur.

II.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie veci ústavným súdom

12. Z § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným

rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

13. Ústavný súd považuje za potrebné poukázať na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, resp. či v konaní pred všeobecným súdom bol náležité zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

14. Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre opakovane uvádza, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. K porušeniu tohto základného práva by mohlo dôjsť predovšetkým vtedy, ak by bola komukoľvek odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, teda pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 216/06).

15. Sťažovateľ namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru odôvodňuje najmä tým, že dôsledným posúdením dovolania a jeho príloh možno dospieť k záveru, že sťažovateľ vytýkanými vadami napádal nielen výrok o vine, ale aj výrok o treste (čím by bola daná prípustnosť dovolania v zmysle § 372 ods. 1 druhej vety Trestného poriadku) a zo strany najvyššieho súdu by nebolo bývalo došlo k „suplovaniu“ aktivity dovolateľa.

16. Na základe argumentácie sťažovateľa uvedenej v jeho ústavnej sťažnosti ústavný súd pri ich predbežnom prerokovaní preskúmal napadnuté rozhodnutia.

17. V prvom rade ústavný súd uvádza, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným a záväzným rozhodnutiam súdov predstavuje výrazný zásah do právnej istoty a stability právnych vzťahov v právnom štáte. Aj z uvedeného dôvodu je dovolanie určené k náprave najzásadnejších a zákonom taxatívne vymedzených procesných a hmotnoprávnych väd, ktoré by svojimi dôsledkami mohli zásadne ovplyvniť trestné konanie, resp. jeho procesný výsledok. Dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili súdy

prvého a druhého stupňa. Jednotlivé dovolacie dôvody uvedené v § 371 ods. 1 písm. a) až n) Trestného poriadku, ktoré môže dovolateľ uplatňovať, sú vymedzené taxatívne a podstatne užšie ako dôvody zakotvené v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní, aby sa príliš širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nenarušovala právna istota. Dovolanie teda nezakladá ďalšiu riadnu opravnú inštanciu a nepredstavuje „ďalšie odvolanie“.

18. Trestný poriadok upravuje vo vzťahu k výroku o treste dva dovolacie dôvody uvedené v § 371 ods. 1 písm. h) – prípad, ak bol uložený trest mimo zákonom stanovenej trestnej sadzby alebo ak bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávany trestný čin nepripúšťa, a dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i) – prípad, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití hmotnoprávneho ustanovenia. Samotná primeranosť trestu, resp. presnejšie poukaz sťažovateľa na jeho údajnú neprimeranosť, nemá z pohľadu dovolania význam.

19. Vzájomný vzťah v predošlom bode uvedených dovolacích dôvodov je taký, že prvý z nich je všeobecným hmotnoprávnym dôvodom a druhý špeciálnym hmotnoprávnym dôvodom vzťahujúcim sa na výrok o treste. Z logiky tohto vzťahu potom vyplýva, že samotný výrok o treste okrem prípadov nesprávnej aplikácie ustanovení kogentnej povahy viažucej sa na rozhodovanie o treste môže byť napadnutý prostredníctvom nie všeobecného, ale len prostredníctvom špeciálneho dovolacieho dôvodu, ktorý sa viaže k takému výroku. Inak povedané, pokiaľ nejde o situáciu, keď výrok o treste nemôže obstať v dôsledku toho, že je chybný výrok o vine, možno výrok o treste napadnúť z hmotnoprávnej pozície zásadne len prostredníctvom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku. Sťažovateľ napriek skutočnosti, že bol v dovolaní zastúpený ním zvoleným obhajcom, tento dovolací dôvod v podanom dovolaní nielenže neoznačil, ale neuviedol ani dôvody, pre ktoré by sa dovolací súd mohol domnievať, že zo strany všeobecných súdov došlo k nesprávnej aplikácii ustanovení kogentnej povahy viažucej sa na rozhodovanie o treste.

20. K argumentácii sťažovateľa, že „*dovolacie dôvody uvedené v písomnom podaní - Dovolanie zo dňa 10. novembra.2022 sa logicky týkajú aj výroku o treste, ktorý bol v dôsledku odvolania podaného prokurátorom zmenený v jeho neprospech*“, ústavný súd uvádza, že samotné ustanovenie § 371 ods. 5 Trestného poriadku zveruje najvyššiemu súdu ako súdu dovolaciemu oprávnenie posudzovať, či zistené porušenie zákona zásadne ovplyvnilo postavenie obvineného, pričom neobsahuje žiadne limitujúce faktory tejto úvahy, a to ani z hľadiska primeranosti trestu. Zatiaľ čo § 371 ods. 1 písm. i) časť vety za bodkočiarkou Trestného poriadku výslovne neumožňuje dovolaciemu súdu správnosť a úplnosť zisteného skutku skúmať a meniť, takéto obmedzenie citované ustanovenie, ale ani žiadne ďalšie vo vzťahu ku skúmaniu a posudzovaniu primeranosti trestu z hľadiska úvah, či porušenie zákona zásadne ovplyvnilo postavenie obvineného, neobsahuje.

21. Na základe uvedeného tak je možné potvrdiť, že označenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku najvyššiemu súdu ako súdu dovolaciemu nebráni v rámci úvah, či porušenie zákona zásadne ovplyvnilo postavenie obvineného, skúmať a posudzovať aj primeranosť uloženého trestu. Takéto posudzovanie by však pripadalo do úvahy vo vzťahu k dovolaniu podanému samotným sťažovateľom len vtedy, ak by sťažovateľ bol oprávnený podaným dovolaním napádať aj samotný výrok o vine, keďže porušenie zákona, ktoré by zásadne ovplyvnilo postavenie obvineného, sa viaže k výroku o vine. O takýto prípad však v prejednávanej

veci nejde, keďže sťažovateľ bol oprávnený napadnúť len výrok o treste. Z toho dôvodu ústavný súd považoval námietku sťažovateľa za nedôvodnú.

22. Po preskúmaní uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd uviedol zrozumiteľným a dostatočným spôsobom dôvody, ktoré ho viedli k prijatému rozhodnutiu. Odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu obsahuje logické vysvetlenie, k akým zisteniam najvyšší súd dospel, aké právne normy (a z akých dôvodov) aplikoval a ako ich interpretoval. Dospel k presvedčeniu, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nevybočuje z aplikačnej praxe všeobecných súdov a je ústavne udržateľné. Skutočnosť, že samotný sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o nesprávnom právnom posúdení veci a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. Uplatnený spôsob interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení právnych predpisov podľa názoru ústavného súdu nemohol neprípustným spôsobom zasiahnuť do základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

23. Z uvedeného vyplýva, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným základným právom podľa ústavy, ako aj právom podľa dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

24. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. januára 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu